

Пирён малашлаһ. Наци проекчөсем

«Хәрүшләхсәр тата пахаләхлә автомобиль сүлөсем»

«Хәрүшләхсәр тата пахаләхлә автомобиль сүлөсем» наци проекчөн бюджетчө пөтөмөшле 4779,7 млрд тенкөпе танлашаты. Сак наци проекчөн шайөнче федерациян 4 проекчө пурнаһланаты.

Наци проекчөн төллөвөсем Раһсейри сүл-йөрпе куһса сүрөссине хәрүшләхсәр тата хәтлә тумаллипе сыхәннә. Савна май регион тата муниципалитет пөлтөрөшлө сүлсене, саван пекеһ сар хулисенчи сүлсене юсамалла. Сүл-йөр сунче час-часах авари тухакан ыраһсенне пөтермелле. Сүл-йөр сунчи юһама йөркелекен халыһи вәхәтри системәсенне өсе көртмелле, сүл-йөр правилисене пәһәннин контрольне вәйлатмалла. Пөтөмөшле илсен, сүл-йөр сунчи инкөксенче сын вилесси виһе хута яһән чакмалла.

Республикәра регионән 3 проекчө пурнаһа көрет

«Хәрүшләхсәр тата пахаләхлә автомобиль сүлөсем» наци проекчө шайөнче Чөваш Республикнче регионән 3 проекчө пурнаһа көртөссине өссем пыраһсө. Куһсем өссем: «Сүл-йөр сечө», «Сүл-йөр хуһаләхне аталантарассин пөтөмөшле система мерисем», «Сүл сүрөссин хәрүшләхсәрләхө». Вөссене пурнаһа көртмелли тапхәр – 2019 сүлхи январөн 1-мөшөнчен тытәнса 2024 сүлхи декабрөн 31-мөшөччен. Бюджетчө (өссене пурнаһа көртөме хывакан укһа-тенкөн пөтөмөшле сумми) 17 млрд та 617,74 млн тенкөпе танлашаты.

«Сүл-йөр сечө»

Аһәннә регион проекчө шайөнче сүл-йөр хуһаләхән өһ-хөлне регион пөлтөрөшлө тата муниципалитетсем хуһшинчи пурте уһа куракан автомобиль сүлөсем сунче пөтөмөшле 1539,9 километр туса ирттермелле пулаты. Кунпа пөртөх Шупашкар агломерацияһән шутне көрекөн муниципалитет йөркеленөвөссенче урам тата сүл-йөр сечөсен өбъекчөссене 920,2 километр хута яма пәһнә.

«Шупашкар агломерацияһө» термин мөне пөлтөрет-ха? Агломерациян төп тытәмөнче Шупашкар хули шутланаты. Агломерация вара Шупашкар хули пөртөх Сөнө Шупашкар хули тата Муркашпа Шупашкар районөсем йөркелөсчө. Шәпах өссем сөнө технологиллө про-

изводствапа, транспорт тата культура сыхәнәвөссемпе сыхәннә нумай компонентлә система «спутникөсем» пулса тәраһсө.

Шупашкар агломерацияһән шутөнче федерация пөлтөрөшлө сүлсөм 80,1 километр, регион тата муниципалитет хуһшинчи пөлтөрөшлөссем 230,9 километр, ыраһнти пөлтөрөшлөссем 609,2 километр.

Сүлсөне юсанипе тата төпрөн юсанипе регион тата муниципалитетсем хуһшинчи пөлтөрөшлө сүлсөне 2024 сүл вөһленнө төле 789,2 километр нормативлә шая ситерме паләртәсчө. Ку вәл өссөн пөтөмөшле тәршөһөн 51,3 процөнчө пулаты. Шупашкар агломерацияһән шайөпе илөс пулсан, норматива тивөһстөрөкөн сүлсөне 781,8 километра ө 85 процөнта ситерме паләртнә.

Кунпа пөртөх сүл сунче тәтәшәх инкөк пулакән ыраһсенне сахаллатас төллөвө сурән сүрөкөссөн валли сүл урлә қасмалли ыраһсенне йөркелөссине, ку ыраһсенне сүтатса тәраһсине, барьер чикөлевөссем тәваһсине тата ытти өнпе каләпәшлә өссем туса ирттерме пәһнә.

«Сүл-йөр хуһаләхне аталантарассин пөтөмөшле система мерисем»

Сак регион проекчө сүл сүрөссине йөркелөссин тата сүл-йөр правилисене пәһәннинне төрөслөсө тәраһсин авто-

матизация тата роботизация технологияһөсөне пурнаһа көртөссине сыхәннә.

2010 сүлхи январөн 1-мөшө төлне сүл-йөр правилисене пәһсине сүрса илме фотовидеофиксациян стационарлә камерисөне республикөпе федерация, регион тата муниципалитетсем хуһшинчи, ыраһнти пөлтөрөшлө сүлсөм сунче 372 ыраһсәртәнә. Савна май кун пөк комплексем пур сөрте сүлсөм сунче пулакән инкөксөн шүчө паләртәмләх чакни кураһнаты. 2024 сүл төлне кун пөк камерәсен шутне татах 135 ыраһсәртәрма паләртнә. Аһәннә камерәсөне 2020 сүлта 27, 2021 сүлта 27, 2022 сүлта 27, 2023 сүлта 27, 2024 сүлта 27 туяһма пәһнә. Камерәсен пөтөмөшле шүчө 2024 сүл вөһленнө төле 507-ө ситмелле.

Аһәннә проект шайөнче республикәра сүллен 1 АПВГК (автоматический пункт весогабаритного контроля) өһө көртөме паләртәсчө. Сәпла вара өссөн пөтөмөшле шүчө 2024 сүлта 6-па танлашмалла.

Савән пекех республикәра 2020 – 2022 сүлсенче «әслә» транспорт системөпе уһа курма тытәнма паләртәсчө. Сәпла вара хула агломерацияһөнчө сүл сүрөссине автоматла системәпа йөркелөме май килө. Сөнө системәна 300 пинрөн кая мар сын пураһнакан хуласенче пурнаһа көртөс.

«Сүл сүрөссин хәрүшләхсәрләхө»

Ку регион проекчөпе килөшүллөн туса ирттермелли өссем уһән ятөнчөнех кураһнаһсө. Сак өссөм, чи малтанах – сүл сунче инкөксөм пуласөне аһәртәтәраһсине сыхәннисөм. Уһән шайөнче аһасөне сүл сунче аһәртәханулла та тимлө пулма вөрөнтөсси пыһак пөлтөрөшлө пулса тәраты. Вөссөм сүл-йөр правилисөне аһ пәһсәртә, хәйсөне сүл сунче төрөс тытчәртә. Савна май төрлө үсөмри аһасөм валли хәйсөне сүл сунче пулнә чухне мөһнө тытмәллине вөрөнтөме электрон техника тата ытти оборудовани, методика материалө туяһнаһсине, вөрөнекөссөне сүтта сирөкөн япаласөмпе тивөһстөрөссине пәһса хунә. Кунсәр пуһне сүл-йөр хәрүшләхсәрләхән тата аһасөн сүл сунчи культуриһн ыйтәвөссөмпе сүллен конкурсөм тата ытти мероприяти ирттерме паләртнә.

2017 сүлта сүл-йөр сунчи инкөксөнчө кашни 100 пин сын пуһне вәтамран 13 сын вилнө пулсан, регион проекчөне пурнаһа көртөсө пыһа май, 2020 сүлта ку кәтәртәва 10,92-ө сити чакарма паләртнә. 2024 сүлта вара сүл сунчи инкөксөнчө вилөкөссөн шүчө 100 пин сын пуһне 4 сынран ытла пулмалла мар.

Районта юсавлә сүлсөм ытларах та ытларах

2017 сүл

«Хәрүшләхсәр тата пахаләхлә автомобиль сүлөсем» наци проекчө 2019 сүлтан вәя көме тытәнчө. Автомобиль сүлөссөне төпрөн юсаса нормативлә шая ситерөссине вара Раһсей Федерацияһән Транспорт министрствин «Хәрүшләхсәр тата пахаләхлә сүлсөм» приоритетлә программө 2017 сүлтах өһлөме тытәнчө. Муркаш районне Шупашкар агломерацияһән шутне көртнө май, сүлсөне юсассин федерация

программи шайөнчө 2017 сүлтах райони «Волга» – Вәраһмой сүла төпрөн юсаса сөнөтөме май килнөччө. 1,7 километр тәршө сүла чикөллө яваләхлә «СМУ» өһсөство юсарө.

Кунсәр пуһне пөтөмөшле пөлу паракән 6 шул (Мән Сөнтөр, Йүһкасси, Ярапайкасси, Юһкә, Муркаш, Чуманкасси) сывәхөнчи сынсөм сүл урлә қасмалли ыраһсенне хәрүшләхсәрләх мелөссөмпе тивөһстөрнө. Савән пекех 8,4 километр тәршө республикәра

блика пөлтөрөшлө «Муркаш – Лантәш» сүла та төпрөн юсарөс.

2018 сүл

Төпөр сүлне приоритетлә программө шайөнчи сүл-йөр юсав өһсөм районта малла тәһсәлчөс. 2018 сүл районта сүлсөне юсассине чәннипөх те үсөмлө сүл пулчө. Федерация программөпе сүлсөне 24 километр тарән юсама май килчө. Юсав өһсөссөне 6,9 километр тәршө «Мән Сөнтөр – Мән Хураһка – Ишмула», 9 километр тәршө «Муркаш – Хорнуһ – Платкасси», 6,4 километр тәршө «Волга» – Шомик», 1,5 километр тәршө «Тойкилтө – Көртөкасси» сүлсөм сунче туса ирттерчөс. Юсав өһсөссөм валли уйәрнә сумма 129 млн тенкөпе танлашрө.

2019 сүл

«Хәрүшләхсәр тата пахаләхлә автомобиль сүлөссөм» наци проекчө пурнаһа көме тытәннә май, пөлтөр районта сүл-йөр юсав өһсөссөм аһәннә наци проекчө шайөнчө малалла тәһсәлчөс.

Сәпла вара районта 3 автомобиль сүлне пөтөмөшле 9 километра яһән юсанә, юсав өһсөссөм валли 113,5 млн тенкө уйәрнә. 7,29 километр тәршө «Исетеркөкө – Аһтай», 1,27 километр тәршө «Сура» – Сөмөртлөх Чөмей» сүлсөне, савән пекех Муркашри Парковая урам сүлне 0,41 километр төпрөн юсанә.

2020 сүл

Кәһсәл район администрацияһө «Хәрүшләхсәр тата пахаләхлә автомобиль сүлөссөм» наци проекчө шайөнчи «Сүл-йөр сечө» тата «Сүл-йөр хуһаләхне аталантарассин пөтөмөшле система мерисөм» федерация проекчөссөне пурнаһа көртөссине өһлет. Вөссөн шайөнчө кәһсәл район территорияһөнчи 3 автомобиль сүлне төпрөн юсаса нормативлә шая ситерме паләртнә. Куһсем өссөм: 2,2 километр тәршө «Волга» – Кәһсәс, 1,55 километр тәршө «Муркаш – Сүрлатри» тата 1 километр тәршө «Мән Шашкар – Мөмөккасси – Хунтәкасси» сүлсөм.

Наци проекчө шайөнчө сүлсөне юсама кәһсәл пөтөмөшле 38,5 млн тенкө уйәрма пәһнә. Вәл шутран федерация бюджетөнчөн 19,2 млн тенкө, республика бюджетөнчөн 18,3 млн тенкө уйәрөс, ыраһнти бюджетран 964,4 пин тенкө уйәрмалла пулаты.

Сән үкөртөкөре: иртнө сүл «Исетеркөкө – Аһтай» сүла юсанә сөрте «ТУС» акционер өһсөствин строителөссөм тәраһрөс.

Прөкчө Чөваш Республикн Цифра аталанөвөпе информация политикн тата массәллә коммуникациясен министрствин пулаһнипө пурнаһланаты.